

endel indskrænkede, ja, der er endogaa givet Sognekommunerne Afgang til ganske at opheve Hartkornskatten. Vil man nu her fastholde den samme Betragtning og altsaa hævde den fri Behandling af Hartkornsbefattningen til Kommunerne, kunde vi jo ganske vist blive ved at staa og kæmpe derom i en Menneftaalder endnu, om det da lykkedes at gennemføre, hvad der er dette Things Dufte; men i denne Mellemtid er det vist, at Hartkornskatterne vilde være Gjenstand for en jævnt vøgende Fremgang, og de, som i en faadan lang Periode vilde komme til at lide derunder, vilde jo ikke være hjulpsne ved det Resultat, der engang vil komme paa dette Omraade. Forslagsstillerne have derfor anset det for at være i Hartkornets Interesse, ligesom ogsaa i den hele regulerede Befattnings Interesse, at Hartkornskatten nu bliver slaaet fast til et moderat Beløb, saa at den ikke yderligere skal kunne stige. Man har her opstillet den Regel, at Hartkornskatten til Sognekommunerne skulde slaas fast af Sogneraadet med Frihed til at vælge en Sats mellem Halvdelen og en Trediedel af den hele hidtil paalignede Skat paa Hartkorn, Formue og Veilighed. Denne Regel vil medføre nogen Medføttelse af de hidtilværende Statter, ikke saaledes at forstaa, at der nu ikke allerede er Kommuner, hvor der ikke skattes nær Halvdelen paa Hartkornet, samtidig med, at der ogsaa er Kommuner, hvor Skatten paa Hartkornet er betydelig høiere. Der er Kommuner, som gaa til at lægge  $\frac{3}{4}$  og  $\frac{1}{2}$  ja indtil  $\frac{7}{8}$  af Skatten paa Hartkornet. Der er altsaa en meget stor Forskjel. Og navnlig have de hidtil gjældende uheldige Regler med Hensyn til det mellemkommunale Forhold medført, at der i saa Henseende har udvillet sig en overordentlig stor Forskjel mellem Kommunerne indbyrdes i Befattningen paa Hartkorn og Formue og Indtægt. Vil man imidlertid tage Gjennemsnittet over hele Landet og undersøge de statistiske Oplysninger desangaaende, der ere førte, tror jeg, indtil Aaret 1876, vil man finde, at der i hele Landet befattes paa Hartkorn de  $\frac{5}{7}$  af den hele paa Hartkorn og Formue og Veilighed hvilende Skat. Det vil omtrent være Gjennemsnittet. Men ved Siden deraf viser Aarrækken fra 1870—76 en stadig Stigen af Hartkornsbefattningen ligesom selvfølgelig ogsaa af Formue- og Indtægtsbefattningen. Fra 1870—76 er den stegen fra ca.  $4\frac{1}{2}$  Mill. til over  $5\frac{1}{2}$  Mill., saa at Hartkornsbefattningen i Løbet af disse 6 Aar altsaa er stegen med over 1 Million. Derjom der overlodes Kommuneraadene Ret til at sætte Hartkornet fast med et Beløb, der ligger mellem Halvdelen og en Trediedel, vil Gjennemsnits-

resultatet vistnok medføre nogen Medføttelse for Hartkornet, men ved Siden deraf er der ogsaa Bestemmelser i Forslaget om, at ingen Hartkornsskat herefter maa blive høiere, end den hidtil har været, altsaa i saadanne Tilfælde, hvor der hidtil har været lignet Halvdelen, maa den blive ved Gjennemsnittet af, hvad den hidtil har været. Det korresponderer, kan jeg gjerne sige, med Formuestaten, thi det er indlysende, at i det Dieblik en Formuestat, om end moderat, paalægges, er det naturligt, at Dieblikket ogsaa derved benyttes til at lette Hartkornet, der, som jeg sagde, repræsenterer saa væsentlig en Del af vor Formue. Amtsstatterne har man kun berørt med Hensyn til Amtsskolefondene, idet Skatterne til Amtsrepartitionfondene ikke have været Gjenstand for særlig stærk Vøgen og altsaa i saa Henseende ere mindre presserende. Afgifterne til Amtsskolefondene have jo, som Alle vide, været i meget stærk Stigen, saa at vi have maattet vedtage den ene Lov efter den anden, der forhøiede Maximalgrænsen for Befattningen til Amtsskolefondene. Det er altsaa af Interesse, at man sætter en Bøm for denne Stigen paa det taalmødige Hartkornsbefattning, og Forslaget indeholder derfor Regler, som ligeledes ville slaa det fast til et Gjennemsnitsal, og ved Siden deraf aabne Afgang til, at, hvad Amtsskolefondene iøvrigt maatte komme til at bruge, kan lignedes paa Kommunerne, ligesom Amtsrepartitionfondene have Afgang til at ligne direkte paa Kommunerne.

Jeg har nu gjort opmærksom paa en Del af de væsentligste Bestemmelser i dette omfattende Lovforslag og beder undskyldt, at jeg maatte er kommen til at trætte Thinget noget. Men et saa omfattende Lovforslag kræver nogen Tid, naar man blot nogenlunde skal forklare, hvad Hensigten er med de forskjellige Bestemmelser, Lovforslaget indeholder. Der foreligger her et Reformforslag, som, kan jeg gjerne sige, støttes af alle Samfundsklasser. Det skulde da alene være de større Eiendomsbefiddere, som kunde stille sig mere køligt dertil, men tilbøls ogsaa paa deres Vegne ville vi jo kunne faae Udtalelser at høre fra den nuværende høitæredes Regjering. Men forøvrigt er det sikkert, at der her er en Samfundsopgave, der bæres frem med stærk Interesse af alle Landets øvrige Klasser. Vi have et Vidnesbyrd derom i den store Adresse, som forleden blev omdelt og indbragt her i Thinget fra, jeg tror, samtlige Landets Røbstæder, repræsenterede ved deres Kommuneraad. I denne Adresse ville De se paapeget netop nogle af de Punkter, som jeg har forsøgt udførlig at